

Տարեկան 10 րոպեի վեց ամսուր՝ 6 րոպեի, երեք ամսուր՝ 3 ր. 50 ր.  
ամսուր՝ 1 ր., 6 ամսուր՝ 5 կոպեկ:  
Բաժանորդ գրեմում են թիֆլիսյան միջնադպրոցականը:

Խմբագրությունը հասցին Թաֆաշ, Բեռլին «Որ-Դար»  
կամ Tiflis, Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրությունը բաց է ամեն օր (բացի տոն օրերից) ժամը 9-ից մինչև  
2-ը: Եթե արագորեն ընդունվում են ամեն լեզուներով:  
Յայտարարությունները բաժին 2 կ, ընկալմանը համար կրկնապատիկ:

ԲՈՒՆԱՎԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հեռագրի օգնություն  
Քաղաքի կոմիտեի և Լուսինի  
Թիֆլիսյան և թիֆլիսյան Նոր-  
Նախիջևանի Աստղագիտական  
Քաղաքական և Քաղաքական լուսինի  
Խառն լուսինի  
Սերգեյևսկի հեռագրի կոմիտեի  
Բանասիրական և Ինքն-Ինքն-  
Տեղեկացման  
Յայտարարությունների

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 Ֆրեբր.—Այսօր  
կատարված 2-րդ ներքին փոխա-  
ռուծեան խաղարկության ժամա-  
նակ գլխավոր գումարները հետե-  
նալ տոմսերը տարան:

| № տե-<br>րակայ | Տարած<br>գում-<br>մարք | № տե-<br>րակայ | Տարած<br>գում-<br>մարք |
|----------------|------------------------|----------------|------------------------|
| 13,951 21      | 200,000                | 11,869 32      |                        |
| 890 33         | 75,000                 | 11,572 4       |                        |
| 5,581 33       | 40,000                 | 9,986 39       |                        |
| 585 12         | 25,000                 | 15,037 41      |                        |
| 11,252 41      | 10,000                 | 4,849 11       |                        |
| 480 35         | 10,000                 | 16,520 11      |                        |
| 8,583 41       | 10,000                 | 9,508 15       |                        |
|                |                        | 12,430 11      |                        |
| 12,701 44      |                        | 16,252 17      |                        |
| 10,246 24      |                        | 2,442 13       |                        |
| 18,451 18      |                        | 5,650 10       |                        |
| 18,078 42      |                        | 5,622 5        |                        |
| 5,468 10       |                        | 6,980 3        |                        |
|                |                        | 3,315 3        |                        |
| 5,787 37       |                        | 16,419 15      |                        |
| 11,113 39      |                        | 15,596 15      |                        |
| 8,766 49       |                        | 7,757 32       |                        |
| 10,512 12      |                        | 607 45         |                        |
| 14,602 28      |                        | 8,463 34       |                        |
| 2,423 35       |                        | 11,114 18      |                        |
| 15,085 27      |                        |                |                        |
| 8,073 46       |                        |                |                        |

ՊԱՐԻՋ, 1 Ֆրեբր.—Փրանսիական  
բանկը վճռեց «Société des dépôts  
des comptes courants» բանկին  
60 միլիոն ֆրանկ տալ: Առաջին  
15 միլիոն փոխառությունները կոր-  
չելու դեպքում ապահովված է  
Պարիզի բոլոր վարկի հաստատու-  
թիւններով:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԻՋՈՒՆ-ԻՋՈՒՆ

(Վասիլ Մանգեխից)  
Ա.

Մի անգամ երկու պարիկ (ոգի) ան-  
տառի մօտ, քաղաքից ոչ հեռու իրար  
հանդիպեցան: Նրանցից մէկը, Իւրգանդ  
անունով, շատ վշտացած էր թւում, ու-  
րովհետեւ թագաւորի աղջկայ մկրտու-  
թեան հանդմանքին չէին հրաւիրել ի-  
րեն: Բայց միւսը, Իւրգանդ անունով, չա-  
պազանց զոհ էր և ուրախ, որովհետեւ  
այդ հանգիստը վայելել էր: Պարիկներն էլ  
մարդկանց նման են, որք զոհ են—բարի  
են լինում, իսկ երբ զոհ չեն—չար:  
—Բարի լոյս, քոյրիկ—ասաց Իւր-  
գանդը:  
—Աստուծո բարին—մըթմըթաց Իւր-  
գանդը:—Եւտամ թէ բարեկամիդ՝ Մա-  
տակին թագաւորի պալատում շատ  
զուարճացած լինիս:  
—Այնպիսի զուարճացայ, որ էլ խօսք

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 2 Ֆրեբր.—Երեկ  
Թագաւոր Կայսրը, Թագուհի Կայ-  
սրուհին, Մեծ Իշխանները և Մեծ  
Իշխանուհիները ներկայ էին Պետ-  
րոս-Պողոսի առաջ եկեղեցում հան-  
գուցեալ Կայսր Ալեքսանդր II-ի  
հոգեհանգստին:

Երեկ տեղի ունեցաւ տիկ.  
Ստրատոնի՝ Թագաւոր Կայսրի  
և Նրա Օգոստոսական եղբայրների  
նախկին դաշակի թաղումը: Թա-  
գաւորն ու Մեծ Իշխանները դա-  
շակի ետեւից գնում էին ոտով,  
իսկ Թագուհին և Մեծ Իշխանու-  
հիները՝ կառքով:

«Гржд.»-ը լսել է, որ Սերբի  
երկաթուղու շինութեան աշխա-  
տանքներին մասնագործներն կալ  
ձեռնամուխ լինել մայիսի սկզբին:  
Ինժեներների առաջին խումբն  
արդէն ուղևորուել է այնտեղ:

Նոյն լրագիրը հաղորդում է, որ  
ներքին գործերի մինիստրության  
մէջ զեմստովոյի կառավարիչներին  
ուղարկուելիք մանրամասն հրա-  
հանգ է պատրաստուել ժողովըր-  
դական ծախքերն և վոլոստային  
հաշուետեւութիւնը կանոնաւորե-  
լու վերաբերմամբ:

ՊԱՐԻՋ.—Միջազգային միջնորդ  
դատարանի կազմութեան մէջ, որ  
անգլիա-ֆրանսիական համաձայնու-  
թեան առթիւ նշանակուել է Նիւ-  
ժաուրդենդի վերաբերմամբ, մըտ-  
նելու են երեք օտարերկրացի ի-  
րաւաբաններ՝ ռուս, նորվեգացի և  
գերմանացի:

ԲԵՐԼԻՆ.—Վինդհորստը վախ-  
ճանուցեց:

Էլզասի պատգամաւորութեան  
ընդունելով, կայսրը շնորհակալու-  
թիւն լայտեց հաւատարմութիւն  
լայտելուն համար և թեթեւա-  
ցումներ խոստացաւ, որոնք աւելի  
շուտ կը լինին, քան թէ Էլզասի  
ընկերները կայսրութեան հետ  
կատարելագոյն միանալու ցանկու-  
թիւն կը լայտեն:

ՍՏՈՒՆԼՈՒՄ.—Պատգամաւորների  
ժողովը վճռեց իրենց զօրութեան  
մէջ թողնել հազարատիկներ, ար-  
կի, կենսական միջոցների և  
եղջիւրաւոր անասունների վրայ  
գրուած ներկայ մաքսահարկերը:

չեմ գտնուել նկարագրելու: Սրանք  
այնքան փառաւոր էին լուսաւորուած,  
որ ինքս ինձ մեր տոտրերկրիս պալա-  
տում կարծեցի, իսկ մեր պալատները  
հօ զիտես ինչպէս են շինուած: Որոնք  
պատուական ակնկարով, իսկ ձեռքուց  
արեւակաւոր ընկերներով: Ամենաբըն-  
քուշ կերակուրներ հրամցրին ոսկի սկա-  
ւառակներով, իսկ ժանդարմերից զինի  
խմբին թւում էր, թէ ծաղիկներն մէջ  
մեզը էի խմում, իսկ ընթերցից յետոյ  
էլ մատաղահաս պատանիներն ու գեղե-  
ցիկ օրիորդները թեթեւաբար և երի-  
նդանգ մետաքսէ չորեր հագած, որով  
զրախտահարել էին նմանում, ամենա-  
պաշտ պարերը պարեցին:

—Այո, այո, ևս պատեղից լուսւ էի  
ջութակները ձայնը: Անշուշտ այդպե-  
սի որովհետեւ հիւրանիւթներն փոխարէն  
փոքրիկ իշխանուհուն խիստ թանկագին  
նուէրներ տուած կը լինիս:

—Նայ կապած, քոյրիկ: Իշխանուհին  
լոյսի նման գեղեցիկ է լինելու, խոստա-  
քը չիկանաւի երգելուն պիտի նմանի,  
ծիծաղը փթթած վարդի, վերջապէս մի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 3 Ֆրեբր.—Պաշ-  
տօնական հեռագիրը հաղորդում  
է, որ թագաւորական կզգու-  
ներսն ուղևորութիւն կատարելով,  
մարտի 2-ին երեկոյեան Բատաւիա  
լից Բանհով ուղևորուեց:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 Ֆրեբր.—Այս  
գիշեր վախճանուեց գլխավոր շտա-  
բի կառավարչի օգնական գեներալ  
Մերկովիչը:

«Ноб.»-ն իբրեւ լուր հաղորդում  
է, որ մաքսային նոր սակագները,  
որոնց քննութիւնը տեղի կունե-  
նայ պետական խորհրդի ընթա-  
ցիկ նստաշրջանին, կը գործա-  
դրուին, եթէ ոչ իրենց ամբողջ  
կազմութեամբ, գոնէ մաս առ մաս  
այս տարուայ երկրորդ կիսամե-  
սին:

«Ноб. Вр.»-ն լսել է, որ Մոս-  
կուայի զինուորական շրջանի հը-  
րամանատար գեներալ Կոստան-  
դան Մոսկուայի ժամանակաւոր  
ընդհանուր-նահանգապետ կը նը-  
շանակուի մինչև որ Մեծ Իշխան  
Սերգէյ Ալեքսանդրովիչը Մոսկուա  
կը գնայ, որ, ինչպէս ասում են,  
գտակին կը լինի:

Նիւ-ՕՐԼԵԱՆ.—Տասնեկներ սի-  
ցիլիացիներն, որոնց մեղադրում  
էին ոստիկանութեան կառավարիչ  
Հենսէսի սպանման գործում, հա-  
ւատարմատարներն արգաւազին,  
այդ պատճառով 2000 հոգուց  
բաղկացած ամբողջ ներս խուժեց  
ընտրել և արդարացրածներին ու-  
մանց գնահակահար արեց, ումանց  
կարեց:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՈՒՄ

1 Ֆրեբր

|                        |                                      |
|------------------------|--------------------------------------|
| 1-ին շրջանի . . . . .  | 103 ր. — կ. սակ.                     |
| 2-րդ . . . . .         | 102 1/2 ր. — կ. սակ.                 |
| 3-րդ . . . . .         | 103 1/2 ր. — կ. գն.                  |
| 4-րդ . . . . .         | 102 1/2 ր. — կ. սակ.                 |
| 5-րդ . . . . .         | 102 ր. 37 կ. գն.                     |
| 6-րդ . . . . .         | 102 ր. 37 կ. գն.                     |
| 100 և 1000-ը . . . . . | արեւելեան փոխառութեանը<br>5% տոմսեր: |

կատարելութիւն չմնաց, որ նրան տուած  
չլինի, իսկ երբ արեւմտեան համար և ա-  
մուսնաւար ժամանակը գայ, մի այն-  
պիսի գեղեցիկ, այնպիսի սիրովաւ իշ-  
խանի հետ պիտի ամուսնանայ, որ աշ-  
խարհում նրա նման սիրուն ու տար-  
փառնիչ երիտասարդ տեսնուած չլինի:  
—Լա, լա, —ասեց Իւրգանդը տա-  
տանիցը կրճատցնելով:—Աւելում եմ,  
որ ես էլ մի նուէր անեմ սանիդ:

—Ա՛յ, քոյրիկ, չլինի թէ մի աղետա-  
բեր ընծայ ունիս: Մի այնպիսի ահուկ  
խօսք չարատաւանաւ, որ վերջն անկարող  
լինիս ետ տանելու: Եթէ տեսած լինէիր  
փոքրիկ իշխանուհուն իւր օրրանի մէջ  
պառկած, փափկիկ, կլորիկ, անփետուր  
թուշիկի նման, եթէ իւր տերեւոյնի  
զոյն աշխարհով ու կուսածաղկի զոյն  
երանիկով ծագած լինէր ինչ, անշուշտ  
խիստ պիտի խանդաղատէիր և չպիտի  
ուզէիր նրան վատթարելու անիլ:

—Այո, Բայց նրան չեմ տեսել, Լուսոյ  
նման գեղեցիկ է լինելու:—որովհետեւ ոչ  
մի պարիկ չէ կարող փոխել այն, ինչ  
որ ուրիշ պարիկ է որոշել, ձայնը չիկա-

|                       |                      |
|-----------------------|----------------------|
| 1-ին շրջանի . . . . . | 102 1/2 ր. — կ. սակ. |
| 2-րդ . . . . .        | 102 ր. 62 կ. գն.     |
| 3-րդ . . . . .        | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 4-րդ . . . . .        | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 5-րդ . . . . .        | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 6-րդ . . . . .        | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 7-րդ . . . . .        | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 8-րդ . . . . .        | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 9-րդ . . . . .        | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 10-րդ . . . . .       | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 11-րդ . . . . .       | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 12-րդ . . . . .       | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 13-րդ . . . . .       | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 14-րդ . . . . .       | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 15-րդ . . . . .       | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 16-րդ . . . . .       | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 17-րդ . . . . .       | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 18-րդ . . . . .       | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 19-րդ . . . . .       | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |
| 20-րդ . . . . .       | 103 1/2 ր. — կ. գն.  |

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

Մարտի 1-ին հանգուցեալ կայսր Ա-  
լեքսանդր II-ի համար Վանքի առաջ ե-  
կեղեցում հոգեհանգիստ կատարուեց:  
Նոյնպէս հոգեհանգիստ կատարուեց  
Սիւնի եկեղեցում, որին ներկայ էին բո-  
լոր վարչական անձերը:  
Այդ օրը քաղաքիս բոլոր գումարնու-  
թեան տեղերը փակ էին:

Շաբաթ օրը, մարտի 2-ին, Թագաւոր  
Կայսրի զանալաւորութեան օրը, Վանքի  
առաջ եկեղեցում հանգիստաւոր մաղ-  
թանք կատարուեց:

Մարդանգնի կատարուեցին նաև  
Սիւնի առաջ եկեղեցում, հրեաների սի-  
նագոգում և մասնակալանների մեկնիքում:  
Քաղաքը զարդարուած էր դրօշակնե-  
րով, իսկ երեկոյեան լուսավառութիւն  
կար:

Մարտի 4-ին քաղաքային խորհուրդը  
կատարեց նոր քաղաքագլխի ընտրու-  
թիւնը, բայց աղողութիւն չունեցաւ: Մի  
քանի պարոններ, որոնք տակաւ թիւ  
ձայնով ընտրութեան էին առաջարկուած,  
հրաժարուեցան քուէարկուելուց և քուէ-  
արկուեցաւ միայն այ. Պոլոս Իգմայ-  
լանցը, որ 28 ձայնով առաջարկուած  
էր ընտրութեան:

Քուէարկութիւնից երեկոյեան, որ պ.  
Իգմայլանը ոտացել էր 31 քուէ ընտ-  
րողական և 32 քուէ ոչ-ընտրողական, որով  
միակ քաղաքագլխացուի ընտրութիւնն  
էլ խափանուեցաւ:

Ժողովը այնքան յուզուած էր այդ ա-  
նաջող քուէարկութիւնից, որ ուրիշ էլ  
ոչ մի ինքնուրոյ չը գեղատեղով ցրուե-  
ցաւ:

հաւի ձայնի նման քաղցր և չրթուրը  
վարդի նման փթթած պիտի լինի, ամե-  
նագեղեցիկ ու սիրալաւ իշխանի հետ  
պիտի ամուսնանայ, միայն թէ...:

—Միայն թէ, —անձկութեամբ կրկնեց  
Իւրգանդը:

—Միայն թէ երբ ամուսնանայ, նոյն  
իսկ իւր հարսանիքի գիշերը, աղջիկ լի-  
նելուց պիտի դադարի և ողայ դառ-  
նայ:  
Կարող էր երևակայել, թէ ինչ տար-  
տաք զգաց բարի պարիկն այս գուշա-  
կայ թիւնը լսելով: Աղաչեց, խնդրեց,  
բայց Իւրգանդը անզգայ մնաց և խորա-  
տուգեց գետնի տակը մի այնպիսի  
քրքիջ արձակելով, որ անտառի բոլոր  
թուշիկները սարսափեցան:

Իւրգանդը իշխանուհին տանելից տարե-  
կան միջոցին մի այնպիսի գեղեցկութիւն  
ունէր, որ սաղ աշխարհի խոսակցու-  
թեան և զարմանքի առարկան էր զար-  
ձեւ: Նրան տեսնողները չէին կարող նը-  
քան չպաշտել: Նոյն իսկ չտեսնողներն  
անգամ սիրահարուած էին նրան՝ միայն

Այդ քուէարկութեան անաջողութիւնը  
պէտք է վերագրել մի քանի հայ իրա-  
ւաստների տղեղ վարմունքին:

Ասում են, որ 37 քուէ առաջնութեան  
եղել պ. Իգմայլանի ընտրութեան հա-  
մար, որինն ուր մնացին այն վեց քուէ-  
ները, որոնք միանգամից կարող էին ա-  
մեն բան վերջացնել և անապաղ անտուղ  
և տարտամ դրութեանը վերջ տալ: Ի  
հայրէ նախանձով և չկամութիւնով խօս  
հայրը վաղուց հուշակուած են: Լա...  
ինչ պիտի դառնայ այսուհետեւ, եթէ պ.  
Իգմայլանը չը համաձայնութիւնը քուէ-  
արկուեց և բոլորովին դուրս գայ  
քաղաքային վարչութիւնից:

Շատ հետաքրքիր էր տեսնել կամ ի-  
մանալ, թէ ձվ պիտի կարողանայ քա-  
ղաքային գործերին տեղեկանալ և այդ  
գործերը առաջ տանել:

Իսկեւ զատարանից, զատարանից դի-  
րին է, բայց գործ չլինել շատ դժուար  
է. վատ ապագայ է բացուում, մեկ տաք-  
սայից են խօսում, բայց չուտով հայել  
չենք գտնել թիֆլիսյան, եթէ քաղաքիս  
ղեկը ընկնի քամու տարածների ձեռքը,  
որոնք առանց նապոլեոնի և Ռոպորին  
ժիշկու ոչ մի բան չեն կարող անել և  
անել:

Թիֆլիսի քաղաքային ուսումնարան-  
ներից և ոչ միւր միջնա օրս չունի սեպ-  
հական շինութիւն: Այդ ուսումնարան-  
ները զետեղուած են վարձու շինութիւն-  
ների մէջ, որի պատճառով էլ շատ ան-  
յարմար տեղավորութիւններ են լինում  
շարունակ: Այդ պատճառով ինդիկ է  
յարուցուած քաղաքային ուսումնարան-  
ների համար սեպհական շինութիւններ  
կառուցելու, ուր հարկաւոր է: Այդ առ-  
թիւ քաղաքային խորհրդի ուսումնարա-  
նական յանձնաժողովը քաղաքային վար-  
չութիւնից տեղեկութիւններ է պահանջ-  
ել քաղաքիս մէջ գտնուած քաղաքա-  
պատկան ազատ հողերի մասին, որոնց  
վրայ կարելի լինի ուսումնարանների  
համար շինութիւններ կառուցել: Իսկ  
եթէ այդպիսի հողեր չի ունենալ քա-  
ղաքը, այն ժամանակ հողեր կը գտնուին  
մասնաւոր անձերից:

Մարտի 2-ին Թիֆլիսի ժողովարանում  
տեղի ունեցաւ Հայերէն գրքեր հրատա-  
րակող ընկ. օգոսին նշանակուած դի-

համաւոր լսելով: Բոլոր երկրներէից գե-  
պաններ էին գալիս Մատակէնի արգու-  
նիքը և իշխանուհուն ձեռքը ամենից հա-  
րուստ և ամենից հօգ և միապետների  
համար էին խնդրում: Բայց, ասեց, Թա-  
գաւորն ու թագուհին իրենց դաւակին  
սպառնացող վտանգն իմանալով, չու-  
րած չէին իմանում, թէ ինչ պատա-  
խան տան: Անխոհեմութիւն էր վեր-  
կենալ և ամուսնացնել իշխանուհուն, որ  
նոյն իսկ հարսանիքի գիշերը զարմանա-  
լի կերպով տղի պիտի փոխուէր: Ուստի  
նրանք զետեղանքին մեծ զոյնութեամբ  
յետ էին վերադարձնում առանց գրա-  
կան կամ ժխտական պատասխան տալու  
և խիստ ցաւում էին:

Իսկ Իգմայլանը, որ իւր ձապատարից  
տեղեկութիւն չունէր, ամենին հող չէր  
անում ամուսնանալու: Կամ չամուսնանա-  
լու մասին, իւր անմեղութիւնը չէր խը-  
ռովում: Գրանցից, բաւական էր, որ ի-  
րեն լոյս տային իւր տիկինը և փոքրիկ  
չան հետ խաղալու: Արգալական պարի-  
զի ծառուղիներում, ուր թուշիկներն ա-  
սում էին նրան:

\_\_\_\_\_

[illegible]

Типографія газеты конторы Кавказъ, Гол. пр., д. Читахова